Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Mariano Izagirre Lakunza

Urretxu, Gipuzkoa (1937)

Aurkibidea

Biografia

Mariano Urretxuko Deskarga baserrian jaio zen. Aita zuen bertakoa; ama, berriz, nafarra, Lizarragakoa. Umetan, Santa Barbarako eskolan ibili zen. Eskola hartara, baserritarren semeak joaten ziren, eta euskaraz ematen zituzten ikasgaiak. Komunio txikia egin eta herriko eskolara aldatu zen; bertan ikasi zuen gaztelera. 14 urte zituela, Zumarragako Orbegozo lantegian hasi zen lanean, eta bertan ibili zen aurre-erretiroa hartu zuen arte. Urretxuko baserri-giroko hainbat kontu aipatu zizkigun elkarrizketa
egunean Marianok. Bigarren elkarrizketa bat egin genion bere anaia Paulorekin batera.

Zintak

URR-040

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data**: 2012-01-10
- **Iraupena**: 68 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

URR-041

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data**: 2012-01-10
- **Iraupena**: 42 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Pauso gutxian, 4 herri

- **Erref**: URR-040/003
- **Iraupena**: 0:02:14. **Hasi**: 00:05:03. **Bukatu**: 00:07:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak

Laburpena:
Deskarga auzoari buruz hitz egiten du, lehen nolakoa zen. Legazpi, Urretxu, Zumarraga eta Antzuolako mugak etxetik oso gertu dauzkate.

2. Santa Barbaran, euskaraz; kalean, erdaraz

- **Erref**: URR-040/005
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:08:14. **Bukatu**: 00:09:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Komunio txikia egin arte, Santa Barbarako eskolara joan zen; eta, komunio handia egin arte, kalera, Don Mateorengana. 14 urterekin, garai hartan, jendea lanean hasten zen. Santa Barbarako maistrak gogoan ditu; euskaraz egiten zuten eskola hartan. Kalean, ordea, erdaraz egiten zuten, eta hasieran komeriak izan zituzten ulertzeko.

3. Egun osoa herrian eman behar

- **Erref**: URR-040/010
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:14:15. **Bukatu**: 00:15:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Umetan, herrira goizez joaten ziren, autobusez. Eskolan bazkaltzen zuten, etxetik eramandako janaria janda.

4. Kaletarrekin harreman ona, burlak egon arren

- **Erref**: URR-040/012
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:16:12. **Bukatu**: 00:17:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:
Euskaraz egiteagatik ez zituzten zigortzen, beraiek ez baitzekiten erdaraz. Kaletarrek burla egiten zieten baserrikoei; baina, hala ere, ondo konpontzen ziren. Frontoian aritzen ziren pilotan jolasten.

5. Erlijioa oso presente beraien bizimoduan

- **Erref**: URR-040/013

- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:17:11. **Bukatu**: 00:19:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Igandero, erromeria izaten zen Deskargan, eta jende asko etortzen zen inguruetatik. Dantza soltea egiten zuten. Garai hartan, dantza lotua debekatuta zegoen, bekatu zen. Luistarren kongregaziora hilero joan behar izaten zuten. Pagoetako kofradiara ere joaten ziren. Igandero, mezara joaten ziren; nahiz eta larunbatean gauez lan egina izan.

6. Erromeriako musika eta harremanak

- **Erref**: URR-040/015
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:20:30. **Bukatu**: 00:21:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Deskargako erromerian, Antzuolako Lazaro aritzen zen soinua jotzen. Dantza soltea egiten zuten; eta, neskak utziz gero, etxera laguntzen zituzten. Neskak erabakitzen zuen mutilekin noraino iritsi.

7. Bizi guztian Orbegozo lantegian ibilitakoa

- **Erref**: URR-040/018
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:24:23. **Bukatu**: 00:25:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:
Eskola bukatutakoan, Orbegozoren lantegian hasi zen lanean; eta han eman zituen ia 40 urte. Han izandako zereginak aipatzen ditu. Fabrikan gustura hasi zen lanean, diru pixka bat lortuko zuen pozarekin.

8. Gose garaiko menuak eta txerriak

- **Erref**: URR-040/022
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:28:59. **Bukatu**: 00:31:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Gerra ostean, ondo moldatu ziren janariarekin. Goserik ez zuten izan, baina luxurik ere ez. Orduko menuak gogoan ditu. Urtean, txerri bat hiltzen zuten. Txerria elikatzeko, ezkurrak biltzen zituzten eskolatik bueltan.

9. Esperantzaren arabera, medikua edo petrikiloa

- **Erref**: URR-040/024
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:32:11. **Bukatu**: 00:33:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Oñatibia aita-semeak ziren herriko medikuak. Inguruetako petrikiloa Trukuman azpeitiarra zen: medikuak etsitzen zirenean, harengana jotzen zuen jendeak.

10. Konjuruak, Elizakoak eta azken igurtziak

- **Erref**: URR-040/025
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:33:04. **Bukatu**: 00:34:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Lehen, konjuruak egiten zituzten uzta ona izateko. Urtero etortzen zen apaiza, bedeinkazioa botatzen zuen, eta trukean arrautzak ematen zizkioten. Norbait hilzorian zegoenean, Elizakoak izaten ziren: apaiza oinez etortzen zen, txilina jotzen. Norbait hiltzen zenean, olio santua ematen zioten gorpuari hanketan. Aitona hil zeneko oroitzapenak kontatzen ditu.

11. Sorginak eta Sakamantekas, beste garai bateko ipuinak

- **Erref**: URR-040/029
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:42:06. **Bukatu**: 00:43:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorginak garai batean ba omen ziren. Baina Eibarren eskopetak egiten hasi zirenean, denak desagertu omen ziren. Sakamantekas pertsonaiarekin, beldur handia sartzen zieten mutikoei.

12. Artoaren inguruko bizimodua

- **Erref**: URR-040/031
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:44:35. **Bukatu**: 00:46:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Etxera etorritakoan, arrosarioa errezatu behar izaten zuten. Askotan, artoa zuritzen aritzen ziren bitartean errezatzen zuten. Artoa zuritutakoan, Antzuolako errotara eramaten zuten, harekin arto-irina egin eta morokila prestatzeko. Gari-irinarekin, ahia prestatzen zuten.

13. Edozer zela eta, argirik gabe geratu

- **Erref**: URR-040/033
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:46:43. **Bukatu**: 00:48:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Lehen, argi txarra izaten zuten etxean; eguraldiaren eraginez, bata edo bestea zela, askotan argirik gabe egoten ziren. Baina, hala ere, konpontzen ziren. Gogoan du etxean izan zituzten lehenengo garbigailua eta telebista.

14. Nobillada onak Urretxuko jaietan

- **Erref**: URR-040/036
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:49:49. **Bukatu**: 00:52:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:
Urretxuko festak onak izaten ziren. Nobillada onak izaten omen ziren orduan. Toreatzaileak kanpotik etortzen ziren; baina, zezena hiltzeko, Kandido Mendizabali deitzen zioten. Jende asko joaten zen hura ikustera, eta oso giro ona egoten zen.

15. Antzuolara, irin bila

- **Erref**: URR-041/001
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Mutikotan, irina ekartzen zuen estraperloan Antzuolatik. 10-15 kiloko arto- edo gari-zakuarekin joaten zen errotara. Behin, Antzuolatik bueltan zetorrela, auzoko neska bat eta bera arrapatu zituen guardia zibilak Deskargan. Orduan, Guardia Zibila Marianoren etxera joan zen: amak guardia zibilekin izandako elkarrizketa gogoratzen du. Etxean ehotzeko makina txiki bat ekarri zuen aitak, baina ez zuen irin ona egiten; errotakoa hobea izaten zen.

16. Errepidea eta ibilgailuak

- **Erref**: URR-041/012
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:15:33. **Bukatu**: 00:16:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:
Baserria errepide ondoan zegoen, eta egunean hamar ibilgailu inguru pasatzen omen ziren. Garraiolari eta taxi-gidariak ibili ohi ziren normalean.

17. Garai bateko elurteak

- **Erref**: URR-041/014
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:17:35. **Bukatu**: 00:20:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Garai batean, orain baino elurte handiagoak izaten ziren. Izagirretarren baserri inguruan bidea itxita egon izan zen 15 egunean elurragatik, eta hainbat egun pasatzen zituzten kalera joan gabe. Neguan, artzainak Bizkaira joateko ardiekin elurretan nola pasatzen ziren kontatzen dute. Mariano jaio zen urtean, 80 zentrimetroko elurra zegoen Deskargan.

18. Elurteak eta ganadua

- **Erref**: URR-041/015
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:20:15. **Bukatu**: 00:21:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Ukuiluan ez zuten urik, baina sukaldean bai. Etxearen egitura azaltzen dute: sukaldea eta ukuilua elkarren ondoan zeuden. Neguan, elurte handiak izaten zirenean, ezin izaten zuten ganadua kanpora atera; hortaz, behiak eramaten zituzten sukaldera ura edatera.

19. Argindarra, ura eta garbitokia

- **Erref**: URR-041/016
- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:21:48. **Bukatu**: 00:24:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Mariano eta Pauloren ama Deskargara ezkondu zenean sartu zuten argindarra baserrian. Baserriko aitonak ez zuen nahi etxean argindarrik jartzerik, "etxeak su hartuko" zuelakoan. Gero, ura sartu zuten. Behin etxean ura zutela, errepidearen beste aldean garbitokia egin zuten.

20. Baserriaren egitura

- **Erref**: URR-041/018
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:24:22. **Bukatu**: 00:26:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Komuna ukuiluaren gainean zegoen. Zenbat logela eta nolakoak ziren aipatzen dute, baita bakoitzean lo zeinek egiten zuen ere. Neguan, sabaiko zirrikiztoetatik elurra sartzen zen logeletara.

21. Estraperloa eta errazionamendua

- **Erref**: URR-041/021
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:27:41. **Bukatu**: 00:29:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Gerraostean, ogi falta ezagutu zuten. Baserrian artoa edukita ere, errotak itxita zeuden. Errazionamenduko ogia, "txarra". Errazionamendua 50. hamarkada hasierara arte egon zen. Ogia salmenta librean jarri zenean, kiloko ogiak 5 pezetan balio zituen. Estraperloko prezioak aipatzen dituzte: ogi barra txikia 3 pezeta, litro olioa 18-20 duro...

22. Gose garaia eta jakien prezioak

- **Erref**: URR-041/022
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:29:58. **Bukatu**: 00:32:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean, elikagaiak zer preziotan zeuden eta etxerako zer erosten zen aipatzen dute. Aitak egunean 10-12 ordu egiten zituen lanean, eta, hala ere, dendako gastuei aurre egiten lanak izaten ziren. Hilaren amaieran, aitak soldata kobratutakoan, ama dendara joaten zen zorrak kitatzera. Baserrian ez zuten jateko faltarik, baina kalean...

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-03

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com